

Nr 146.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av den till kronan återfallna krononybyggesdelen 21/256 mantal Sundsvall nr 1 i Stensele socken av Västerbottens län; given Stockholms slott den 26 februari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anför:

Genom utslag den 22 september 1891 inrymde länsstyrelsen i Västerbottens län Sara Karolina Andersdotter i värdskapet å krononyhemmanet 7/04 mantal Sundsvall nr 1 i Stensele socken under villkor av åboskyldighetersnas fullgörande. Sedan Sara Karolina Andersdotter överlätit besittnings-

rätten till en fjärdedel, eller $\frac{7}{256}$ mantal, av hemmanet till Anders Leonard Karlsson, erhöll denne införsel i nämnda hemmansdel den 6 augusti 1903

Efter stämning yrkade sedermera Kungl. Maj:t och kronan vid Lycksele lappmarks tingslags häradsrätt, att, som Sara Karolina Andersdotter icke fullgjort odlings- och byggnadsskyldigheterna å den av henne dåmera innehavda delen av sagda hemman, eller $\frac{21}{256}$ mantal, Sara Karolina Andersdotter måtte förklaras hava förverkat besittningsrätten till berörda hemmansdel samt förpliktas ersätta Kungl. Maj:t och kronan vad som bruste i byggnader och odling.

I målet meddelade häradsrätten utslag den 30 oktober 1920, därvid häradsrätten — av skäl, bland andra, att Sara Karolina Andersdotter försummat att ställa sig till efterrättelse vissa av länsstyrelsen meddelade ålägganden i avseende å hemmanets byggnader och hävd, att vid ekonomisk besittning, som den 19 juni 1920 hållits å hemmanet, värdet av bristande nybyggnads-, odlings- och underhållsskyldighet värderats till 1,274 kronor 60 öre, samt att Sara Karolina Andersdotter, vilken uppnått hög ålder, varken bodde å hemmanet eller ägnade sig åt dess skötsel — förklarade henne hava förverkat åborätten till $\frac{21}{256}$ mantal av sagda hemman samt ålade henne att till Kungl. Maj:t och kronan utgiva den å hennes hemmansdel belöpande andelen av det å hela hemmanet vid berörda ekonomiska besiktning påsynta värdet av bristande nybyggnads-, odlings- och underhållsskyldighet med 955 kronor 95 öre.

Svea hovrätt, där Sara Karolina Andersdotter sökte ändring i häradsrättens berörda utslag, fann enligt dom den 6 april 1923 ej skäl göra ändring i sagda utslag i här angivna delar.

Hos Kungl. Maj:t anhöll därefter Sara Karolina Andersdotter om tillstånd att fullfölja talan mot hovrättens dom utan hinder därav, att hon icke förmått fullgöra föreskriven nedsättning till säkerhet för kostnadsersättning till motparten, men fann Kungl. Maj:t genom utslag den 30 juni 1923 ej skäl bifalla ansökningen, i följd varav hovrättens dom emot Sara Karolina Andersdotter skulle stå fast.

I skrivelse till kammarkollegiet den 14 april 1925, därvid fogats infordrade yttranden av vederbörande jägmästare, överjägmästare och landsfiskal samt överlantmätaren i länet ävensom av förbemälda Karlsson, gjorde länsstyrelsen i Västerbottens län anmälan om utgången av omförmälda tvist, i syfte att frågan om den framtida dispositionen av före nämnda $\frac{21}{256}$ mantal av krononyhemmanet Sundsvall nr 1 måtte varda underställd Kungl. Maj:ts prövning.

Jägmästaren hade i sitt yttrande anfört bland annat följande.

Ifrågavarande hemman, som omfattade, förutom ängsmark, jämväl omkring 6 hektar odlad eller odlingsbar mark, 234.8 hektar skogsmark och 54.9 hektar impediment, vore i avseende å skogen ett av de bästa i mellersta Stensele revir. Hemmanet hade uppdelats i tre skiften, vilka samt-

liga vore belägna mellan kronoparken Jovan och Barselet i Ume älv, där allmän flottled funnes. På grund av nivåförhållandena måste en del av virket från sagda kronopark förslas över hemmanets ägor för att uppnå flottleder. Då det med hänsyn till nu angivna förhållanden befunnits önskvärt, att hemmanet i sin helhet bleve disponerat såsom kronopark, hade jägmästaren inlett underhandlingar med förenämnde Karlsson om överlåtelse till kronan av honom tillhöriga besittningsrätten till $\frac{7}{256}$ mantal av hemmanet. Karlsson hade därvid förklarat sig villig att till kronan avstå nämnda rätt mot en hemmansdelens senaste taxeringsvärde motsvarande köpeskillning av 2,900 kronor samt under villkor tillika, att hemmanet i sin helhet avsattes till kronopark och att hemmanets inägojord jämte angränsande odlingsbar mark åt Karlsson upplättes såsom odlingslägenhet. Med hänsyn till vad sålunda förekommit och då Karlsson, som vore mindre bemedlad, ägde god frejd och gjort sig känd för arbetsamhet och hederlig vandel samt ägde förutsättningar för drivande av ett mindre jordbruk, föreslog jägmästaren, att det anbud, som innefattades i Karlssons förenämnda förklaring, måtte antagas samt därav föranledda åtgärder vidtagas.

Överjägmästaren, på vars initiativ dessa underhandlingar upptagits, hade på det livligaste tillstyrkt bifall till jägmästarens förslag och och tillika framhållit, att genom det avsedda köpet komme att för domänverket inbesparas sannolikt eljest ofrånkomliga kostnader för laga skifte av hemmanet.

Även *landsfiskalen* hade uttalat sin anslutning till jägmästarens förslag.

Överlantmätaren åter hade föreslagit ett annat förfaringssätt av följande innebörd.

Karlsson borde till kronan avstå sin besittningsrätt till förenämnda hemmansdel $\frac{7}{256}$ mantal utan kontant ersättning men i stället erhålla en inägolott, bestående av hela hemmanets i skifteshandlingarna redovisade åkerjord och odlingsmark, dess andel i en utgrävningslägenhet, benämnd Grundträsket, samt tillräcklig husbehovsskog, förslagsvis omkring 20 hektar. Ägolotten borde utbrytas genom ägostyckning på vanligt sätt, varvid densamma borde påläggas servitut till förmån för den för kronan bibehållna skogslotten i fråga om rätt till utfartsvägar och upplagsplatser. Hinder syntes icke möta för Karlsson att genom förmedling av länets egna hemsnämnd erhålla vanligt egnahemslån och säkerligen även premiälån utan återbetalningsskyldighet, varigenom hans framtida intressen enligt överlantmätarens mening på bästa sätt skulle komma att skyddas.

Karlsson hade förklarat sig icke kunna godtaga överlantmätarens förslag eller vara villig att medverka till annan lösning av frågan än den av jägmästaren föreslagna.

I sin förenämnda skrivelse föreslog *länsstyrelsen* i likhet med skogsstatstjänstemännen, att kronan på angivna villkor av Karlsson förvärfvade återstoden av hemmanet, att hela hemmanet avsattes till kronopark samt att inägojorden därefter upplättes åt Karlsson såsom odlingslägenhet.

Domänstyrelsen, vars yttrande i ärendet av kammarkollegiet inhämtades, biträdde överlantmätarens förslag.

Med skrivelse den 9 september 1925 underställde *kammarkollegiet* ärendet Kungl. Maj:ts prövning och anförde därvid bland annat följande.

Därest i sammanhang med den mot Sara Karolina Andersdotter förda rättegången talan riktats även mot Karlsson, hade säkerligen även denne blivit förklarad förlustig sin åborätt. Att talan mot Karlsson icke väcktes, berodde antagligen på, att det icke varit hans fel, att åboskyldigheterna å hemmanet blivit eftersatta, alldenstund den av honom innehavda delen av hemmanet varit alltför liten för att bebos och självständigt brukas. Även om berörda omständighet finge anses hava utgjort giltig anledning till att Karlsson undslupit att vidkännas påföljd för sin underlåtenhet att fullgöra honom åliggande odlings- och byggnadsskyldighet i avseende å den av honom innehavda delen av hemmanet, kunde kollegiet för sin del icke finna det påkallat att, i trots av Karlssons berörda underlåtenhet, tillgodose honom i så ytterligt hög grad som skogsstatstjänstemännens, av länsstyrelsen biträdda förslag innebure.

Kollegiet ansåge, att en överenskommelse med Karlsson borde gå ut på, att han mot avstående av sin åborätt till ifrågavarande $\frac{7}{256}$ mantal av hemmanet tillförsäkrades antingen upplåtelse som odlingslägenhet av hela hemmanets inägor jämte angränsande odlingsbar mark ävensom samtliga å hemmanet varande byggnader i befintligt skick eller ock åborätt till de av överlantmätaren föreslagna områdena med därå varande byggnader ävensom ett mindre penningbelopp, förslagsvis 750 kronor, ägnat att för Karlsson underlätta hemmanslottens iordningställande.

Skulle Karlsson vägra att gå med på en uppgörelse av nu antytt innehåll, borde, enligt kollegiets mening, länsstyrelsen låta genom vederbörlig syn eller besiktning konstatera, huruvida åboskyldigheterna å Karlssons hemmanslott alltjämt vore eftersatta, samt därefter vidtaga åtgärder aningen för återvinning till kronan av jämväl Karlssons hemmansdel eller ock, därest denna sistnämnda del genom synen eller besiktningen konstaterats befinna sig i tillfredsställande skick, för utbrytning i laga ordning av den från Sara Karolina Andersdotter återvunna hemmansdelen.

En ledamot i kammarkollegiet var av skiljaktig mening och ansåg, att kollegiet bort hemställa, det Kungl. Maj:t måtte förordna, att den del av hemmanet, till vilken besittningsrätten fränvunnits Sara Karolina Andersdotter, skulle genom laga skifte avskiljas från den övriga delen av hemmanet och därefter avsättas till kronopark; att Karlsson skulle genom länsstyrelsens försorg erhålla del av beslutet härom; samt att, därest Karlsson inom en månad därefter hos länsstyrelsen skriftligen anmälde sin åstundan att ingå på förenämnda av överlantmätaren framställda förslag till uppgörelse mellan kronan och honom, beslutet om verkställande av berörda laga skifte skulle anses förfallet.

Länsstyrelsen avgav, efter remiss, den 15 maj 1926 utlåtande i anledning av kammarkollegiets hemställan och bifogade därvid förnyade yttranden från vederbörande jägmästare och överjägmästare ävensom från Karlsson.

Jägmästaren och *överjägmästaren* vidhöllo båda sitt förut framförda förslag och utvecklade detsamma närmare.

Karlsson anförde i sitt den 22 februari 1926 dagtecknade yttrande, att då han icke ansåge sig hava förverkat åborätten till hemmansdelen ifråga,

den av kammarkollegiet tillmätta ersättningen för densamma vore för liten. Då han icke kunde anskaffa erforderliga medel till hemmansklyvning eller ägostyckning och behövde allt vad han kunde utverka för åborätten till byggnader och odling, anhölle han, att skogstjänstemännens förslag måtte bifallas.

Vid Karlssons yttrande fanns fogat ett av två ledamöter av Stensele sockens kommunalfullmäktige den 21 februari 1926 utfärdat intyg, att Karlsson å hemmanet Sundsvall uppfört ny ladugård och reparerat mangardsbyggnaden, samt att jorden å hemmanet vore i bästa hävd.

För egen del anförde *länsstyrelsen*, under vidhållande av sin tidigare uttalade mening, huvudsakligen följande.

Att brist i avseende å odlingar och byggnader å Karlssons hemmansdel på sin tid förekommit, torde vara uppenbart, men huruvida sådan brist fortfarande föreläge vore ovisst eller knappast troligt. Av handlingarna bilagt, av tvenne trovärdiga personer utfärdat intyg angående å hemmansdelen utförda byggnader och odlingar syntes snarare framgå, att hemmansdelen befunne sig i försvarligt skick. Man torde därför icke kunna för Karlsson diktera villkoren för hemmansdelens avträdande till kronan.

Genom remiss den 1 juni 1926 anbefalldes härefter domänstyrelsen att avgiva utlåtande i ärendet.

Det begärda utlåtandet avgavs den 30 juli 1929; och hade därvid fogats *dels* instrument över en på uppdrag av domänstyrelsen genom vederbörande överjägmästares försorg i april 1929 verkställd värdering av Krononyhemmanet $\frac{7}{64}$ mantal Sundsvall nr 1, *dels* ock en från Karlsson till överjägmästaren inkommen den 3 maj 1929 dagteknad skrift.

Berörda värderingsinstrument utvisade, att hemmanets hela areal utgjorde 254.⁸⁶ hektar, därav 5.⁶³ hektar inägojord, 197.²³ hektar produktiv skogsmark och 52 hektar impediment; att hela hemmanet uppskattats till ett värde av 24,307 kronor, därav inägovärdet beräknats till 3,270 kronor, värdet av den produktiva skogsmarken och dess förråd upptagits till 19,652 kronor samt »övriga värden» angivits representera 1,385 kronor; att sedan från berörda belopp, 24,307 kronor, dragits »avgående poster» för värdet av husbehovsvirke, skatter och förvaltning m. m., omfattande tillhoppa 260 kronor och kapitaliserat efter 5 procent till 5,200 kronor, det återstående värdet å hemmanet utgjorde 19,107 kronor; samt att av detta belopp belöpte på kronans andel 14,329 kronor och på Karlssons andel 4,778 kronor.

I sin omförmälda skrift anförde *Karlsson*, att då han sedan våren 1926 bebott och brukat sin ifrågavarande hemmansdel och alltsedan år 1924 nedlagt arbete på odling, dikning och byggande därstädes, hemmansdelens värde avsevärt förbättrats, att till följd härav taxeringsvärdet å densamma numera höjts till 4,700 kronor, samt att vid sådant förhållande Karlsson nu ansåge sig berättigad fordra sistnämnda belopp, 4,700 kronor, i ersättning för avstående av åborätten.

I sitt utlåtande meddelade *domänstyrelsen*, att styrelsen icke funnit anledning frångå sin i ärendet tidigare intagna ståndpunkt, samt anförde vidare följande.

Jämlikt kungörelsen den 14 juni 1929 (nr 170) angående upplåtande av kronotorp å vissa kronoparker finge upplåtande av nya lägenheter på grund av kungörelsen den 18 juni 1909 (nr 69) angående upplåtande av odlingslägenheter å kronoparker och överlopptomarker i de sex nordligaste länen icke vidare äga rum efter den 1 juli 1929. I följd därav vore det numera icke möjligt att fullfölja ärendet enligt skogspersonalens av länsstyrelsen förordade förslag. Att upplåta inägorna till hela hemmanet till innehavaren av den hemmansdel om $\frac{7}{256}$ mantal, varom här vore särskilt fråga, såsom kronotorp, torde jämlikt nyssnämnda kungörelse den 14 juni 1929 icke kunna ske, då dessa såsom en redan odlad och bebyggd jordbrukslägenhet helt krävde sin man och något ytterligare behov av arbetskraft för kronans skogar i berörda ort ej förefunnes. Jämväl förskrifterna i 4 § sista stycket sagda kungörelse syntes lägga hinder i vägen för en dylik upplåtelse.

Den 13 juni 1930 har länsstyrelsen, efter remiss, avgivit förnyat utlåtande i ärendet och därvid överlämnat, jämte yttranden från vederbörande landsfiskal och överlantmätare, en från Karlsson till landsfiskalen inkommen skrift i ärendet.

Karlsson har i nämnda, den 3 november 1929 dagtecknade skrift anförut huvudsakligen följande.

Han hade med sina barns hjälp under svårigheter och umbäranden arbetat upp ifrågavarande hemman. Barnen, åtta söner och fem döttrar, vore nu vuxna och såväl de som Karlsson själv vore numera mindre benägna för en försäljning. I stället hemställde Karlsson, att han måtte få inköpa kronans andel i hemmanet för en köpeskilling av 9,100 kronor, att gäldas på sätt Kungl. Maj:t funne för gott bestämma.

Landsfiskalen har ansett detta förslag, såsom enligt hans mening icke lämpligt eller för kronan förmånligt, icke böra komma under prövning och har förordat laga skifte å hemmanet.

I likhet med landsfiskalen har *överlantmätaren* funnit Karlssons köpeanbud icke böra upptagas till prövning. Överlantmätaren har vidare uttalat, att ett laga skifte å hemmanet väl torde kunna äga rum, men att detta komme att medföra betydande kostnader för såväl kronan som Karlsson, samt att det därför vore för båda parterna förmånligast om samfällighet dem emellan kunde på annat sätt upplösas; och har i anledning härav överlantmätaren hemställt, att till förnyat övervägande måtte upptagas det tidigare av överlantmätaren framställda förslaget, varigenom av hemmanets till odling tjänliga jord med erforderlig stödskog skulle kunna genom avstyckning bildas en bärkraftig jordbruksfastighet utan tillnärmelsevis de med ett laga skifte förenade kostnader.

Länsstyrelsen har för sin del anförut, att överlantmätarens förslag enligt länsstyrelsens mening vore den lyckligaste lösningen av ärendet; men

funne sig länsstyrelsen likväl böra föreslå, att kronan begärde laga skifte å hemmanet, varefter frågan, huruvida skiftet skulle fullföljas, gjordes beroende av om Karlsson förklarade sig villig att överlåta sin hemmansdel till kronan och av de villkor, han därvid komme att uppställa.

Härefter har *kammarkollegiet* i infortrat förnyat utlåtande den 21 juli 1930 anfört bland annat följande.

Av handlingarna i ärendet syntes framgå, att Karlsson på ett mönstergillt sätt fullgjort honom såsom åbo å en fjärdedel av nybygget åliggande skyldigheter samt att Karlsson därjämte hade en talrik familj, vilken deltagit i arbetet å det tidigare vanhävdade nybyggets iståndsättande. På grund härav syntes Karlssons i skrift den 3 november 1929 framställda förslag, att han måtte berättigas inköpa den till kronan återfallna återstående delen av nybygget vara förtjänt av tillmötesgående.

Mot detta förslag talade visserligen skogsförvaltningsmyndigheternas önskan att få använda nybyggets skogsmark såsom kronopark och att där få framdraga vägar och anordna upplagsplatser till tjänst vid utdrivning av timmer från närbelägna kronoskogar. Av dessa önskemål torde egentligen endast de sistnämnda vara av större vikt, och dessa syntes på ett fullt tillfredsställande sätt kunna säkerställas genom servitutsförbehåll vid nybyggesdelens avhändande. Det med nybyggesväsendet åsyftade ändamålet, uppodling i möjligaste mån av därför lämpliga trakter i de norra landsdelarna samt skapandet av en självägande bondeklass därstädes, syntes enligt kollegiets mening icke vara av mindre utan snarare av större vikt än kronans önskan att förvärva skogsmark för ekonomisk verksamhet.

Beträffande villkoren för överlåtelsen vore att märka, att den till kronan återfallna delen av nybygget vid den genom domänstyrelsens försorg företagna värderingen åsatts ett värde av ungefär 14,300 kronor, men att Karlsson icke erbjudit högre köpeskilling än 9,100 kronor. Toge man emellertid hänsyn till att Karlsson å hemmanet redan utfört nybyggnads- och odlingsarbeten i en omfattning, som därest Karlsson varit åbo å hela nybygget, sannolikt skulle medfört, att han inom kort utan vederlag bekommit nybygget med full äganderätt genom så kallad skatteomföring, samt därtill att Karlsson i sådan händelse icke nödgats erlagga någon kontant ersättning härför till kronan vare sig vid nybyggets upplåtelse med åbo- rätt eller vid skatteomföringen, förefölle det icke obilligt, att Karlsson, vars lämplighet såsom hemmansbrukare syntes stå över varje tvivel, erhöle förmånen att för nedsatt pris förvärva en nybyggesdel, å vilken han och hans familj nedlagt så mycket arbete, helst som denna fastighet låge i sambruk och samfällighet med Karlssons del av nybygget och icke utan synnerligen betydande kostnader för såväl kronan som Karlsson syntes kunna lösgöras från denna gemenskap. På grund härav syntes kollegiet sig kunna tillstyrka, att Karlssons erbjudande antoges.

Kammarkollegiet hemställde fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att den till kronan återfallna delen, ^{21/250} mantal, av ifrågavarande nybygge finge försäljas till Karlsson mot en köpeskilling av 9,100 kronor på villkor, dels att till förmån för kronoparken Jovan och andra kronoskogar i trakten lades det servitut å hela nybygget, att å nybygget finge anordnas för utdrivning av timmer från kronoskogarna erforder-

liga vägar och upplagsplatser, dels att Karlsson gäldade alla med köpet och dess lagfarande förenade kostnader, dels ock att kronan frisade sig från annan hemulsskyldighet än köpeskillingens återbärande.

Domänstyrelsen har, efter remiss, i förnyat utlåtande den 29 januari 1931 yttrat sig i huvudsak sålunda.

Kronans intresse av att behålla sin andel i krononybygget Sundsvall vore enligt styrelsens förmenande ej större, än att frågan om densammas försäljning mycket väl förtjänade att upptagas till prövning. Såsom framgånge av den ärendet tillhörande kartan gränsade hemmanet visserligen mot kronoparken Jovan, men komme efter införlivande med nämnda kronopark att förläna denna en föga tilltalande ägofigur. Detta bleve sannolikt i ännu högre grad fallet, om kronans andel i hemmanet skulle avskiljas genom laga skifte. Med avseende å den av Karlsson erbjudna köpeskillingen finge styrelsen erinra om den tämligen avsevärda nedgången i virkespriserna, som inträtt efter den år 1929 förrättade värderingen av hemmanet. Enligt en inom styrelsen verkställd bearbetning av värderingsinstrumentet kunde denna sänkning av virkets rotvärde antagas hava nedbragt hemmanets totala värde från omkring 19,100 kronor år 1929 till endast cirka 14,000 kronor för närvarande. Av detta värde beräknades tre fjärdedelar, d. v. s. cirka 10,500 kronor, belöpa å kronans andel. Då den av Karlsson erbjudna köpeskillingen, 9,100 kronor, förhållandevis obetydligt understeg hemmansdelens sålunda beräknade nuvärde och med hänsyn därjämte till de avsevärda kostnader, ett laga skifte komme att medföra jämväl för kronan, funne styrelsen sig kunna med instämmande i övrigt i kammarkollegiets motivering och förslag tillstyrka antagande av Karlssons anbud. För köpet borde gälla de villkor och servitutsförbehåll, som av kollegiet föreslagits. Ej heller i fråga om sättet för köpets avslutande m. m. hade styrelsen något att erinra mot vad kollegiet i detta avseende föreslagit.

Slutligen har genom länsstyrelsens försorg inhämtats yttrande från Karlsson i anledning av vad kammarkollegiet i sitt senaste utlåtande anfört i fråga om villkoren för den ifrågasatta överlåtelsen; och har Karlsson i en till länsstyrelsen ställd och till Kungl. Maj:t överlämnad, den 9 februari 1931 daterad skrift, förklarat sig till alla delar godkänna de av kollegiet föreslagna villkoren.

Departements-
chefen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att $\frac{21}{256}$ mantal av krononybygget Sundsvall nr 1, om $\frac{7}{64}$ mantal, i Stensele socken till följd av en genom Kungl. Maj:ts utslag den 30 juni 1923 avslutad rättegång återfallit till kronans fria disposition. Den övriga delen av hemmanet, $\frac{7}{256}$ mantal, innehaves av Anders Leonard Karlsson, vilken den 6 augusti 1903 erhållit införsel däri. De båda hemmansdelarna ligga i samfällighet med varandra.

Frågan om den till kronan återfallna hemmansdelens framtida disposition har nu underställts Kungl. Maj:ts prövning.

Kammarkollegiet har i sitt slutliga utlåtande i ärendet tillstyrkt bifall till en av Karlsson gjord ansökning att få för en köpeskilling

av 9,100 kronor förvärva ifrågakomma ^{21/256} mantal av hemmanet. Såsom villkor för försäljningen har kollegiet ansett böra uppställas servitutsförbehåll därom, att å hemmanet i dess helhet finge anordnas vägar och upplagsplatser för utdrivning av timmer från den hemmanet angränsande kronoparken Jovan och andra närbelägna kronoskogar. Till förmån för ett bifall till Karlssons framställning har kollegiet ansett tala, bland annat, att Karlsson å hemmanet utfört odlings- och nybyggnadsarbeten i en omfattning, som, därest han varit åbo å hela nybygget, sannolikt skulle medfört, att han inom kort utan vederlag bekommit hemmanet med full äganderätt genom skatteomföring. Jämväl domänstyrelsen, som beräknat den till kronan återfallna hemmansdelens nuvarande värde uppgå till omkring 10,500 kronor, har förordat ett antagande av Karlssons köpeanbud. Styrelsen har därvid framhållit, att ett införlivande av hemmansdelen med den angränsande kronoparken skulle giva denna mindre lämpliga ägränser, varjämte kronan komme att åsamkas dryga kostnader för avskiljandet från den av Karlsson under besittningsrätt innehavda delen av hemmanet.

För egen del ansluter jag mig till den ståndpunkt kammarkollegiet och domänstyrelsen sålunda intagit. Starka skäl synas mig tala för att tillfälle beredes Karlsson att förvärva ifrågavarande hemmansdel, vilken ligger i sambruk med den del av nybygget, till vilken Karlsson förvärvat ärtlig besittningsrätt och varå han och hans familj nedlagt ett förtjänstfullt och framgångsrikt odlingsarbete. En överlåtelse till Karlsson av de delar av hemmanet, till vilka han icke innehar besittningsrätten, synes mig stå i bästa överensstämmelse med strävandena att i dessa bygder skapa en självständig jordbrukarklass.

Vid överlåtelsen torde böra fästas de av kammarkollegiet föreslagna villkoren, vilka Karlsson förklara sig godtaga.

Den av Karlsson erbjudna köpeskillingen ligger något under det värde, till vilket domänstyrelsen uppskattat hemmansdelen. Detta förhållande synes mig ej böra utgöra hinder för anbudets antagande. Det må påpekas, att å den försålda hemmansdelen jämte den av Karlsson under åborätt innehavda fastigheten skulle läggas ett, efter vad det vill synas, ur kronans synpunkt ganska värdefullt servitut till förmån för domänverkets skogar i trakten. Såvitt handlingarna i ärendet utvisa, har hänsyn härtill icke tagits vid värderingen.

Under åberopande av vad sålunda anförts och då riksdagens samtycke till den ifrågasatta försäljningen torde böra inhämtas, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att den till kronan återfallna krononybyggesdelen
21/256 mantal Sundsvall nr 1 i Stensele socken av Västerbottens län må försäljas till Anders Leonard Karlsson mot en köpeskillning av 9,100 kronor på villkor,

Kungl. Maj:ts proposition Nr 146.

dels att till förmån för kronoparken Jovan och andra kronoskogar i trakten lägges det servitut å hela krononylygget Sundsvall nr 1, att å nybygget må anordnas för utdrivning av timmer från kronoskogarna erforderliga vägar och upplagsplatser, *dels* att Karlsson gäldar alla med köpet och dess lagfarande förenade kostnader, *dels ock* att kronan fritager sig från annan hemulsskyldighet än köpeskillingens återbärande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Elis Lindahl.